

Utbildningsdepartementet

Datum
2025-10-31

u.remissvar@regeringskansliet.se
u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer
U2025/01477

Halmstads kommuns yttrande över betänkandet Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan (SOU 2025:72)

Sammanfattning

Halmstads kommun ser att syftet med förslaget är att öka likvärdigheten i den svenska skolan och huvudförslagen har en god intention men kommunen är tveksam till om en vägledande skolpengsnorm som innefattar alla kostnadsslag kommer att öka likvärdigheten mellan skolor i landet.

Halmstads kommun ställer sig positiv till övriga förslag om att införa avdrag för kommunens utbudsansvar, att ge kommunala huvudmän möjlighet att vid synnerliga skäl frånga principen om bidrag på lika villkor och att införa möjlighet till villkorade belopp.

Övergripande synpunkter angående vägledande norm

Halmstads kommun är positiv till att normen blir vägledande istället för bindande.

Halmstads kommun ser risker med att alla kostnader ingår i normen. Stora skillnader i kostnader för lokaler och måltider mellan kommuner kommer att påverka vad kommunen kan lägga på undervisning. Om alla kostnader ingår kan skillnader i personaltäthet på skolor fortsatt vara stor mellan skolor i landet som i övrigt har samma förutsättningar. Halmstads kommun ser en risk med att syftet med normen då inte uppnås. Om en norm ska införas hade Halmstads kommun föredragit att lokalkostnaden räknas bort från normen likt skolskjutskostnaderna.

Resursfördelningen till skolor och förskolor i Halmstads kommun kan anses ske i två steg, först från kommunfullmäktige till ansvarig nämnd och sedan från ansvarig nämnd till kommunens skolor och förskolor. Om kommunen inför sitt beslut om resursfördelning ska beakta den vägledande normen behöver det då ske i två steg och båda nivåerna behöver ha insyn och förståelse för hur normen ska beaktas. Halmstads kommun gör redan idag jämförelser av kostnadsläget med andra kommuner per verksamhetsform genom den strukturjusterade kostnaden i utjämningsystemet. Införandet av en skolpengsnorm skulle innebära ytterligare ett nyckeltal att beakta för verksamheterna grundskola och förskoleklass vilket kan upplevas som omotiverat.

I Halmstads kommun är den ekonomiska styrningen dessutom decentraliserad och tillitsbaserad. Även om resursfördelningen från kommunfullmäktige till kommunens skol- och förskolenämnd baseras på peng per elev och barn så summeras detta till en ekonomisk ram som omfattar hela den berörda skol- och förskolenämndens verksamhet. Nämnden har sedan att utifrån sitt reglemente och sin expertis samt sina prioriteringar uppgiften att fördela resurser optimalt för att nå mest effekt och kvalitet i samtliga sina delverksamheter. Med en vägledande skolpengsnorm kan svårigheter uppstå för skol- och förskolenämnden att göra bedömning om tilldelad ekonomisk ram verkligen når upp till den vägledande skolpengsnormen, även om hög transparens skulle föreligga i kommunfullmäktiges resursfördelning. Om bedömningen på nämndnivå är att den ekonomiska tilldelningen inte når upp till den vägledande normen föreligger risk att andra angelägna verksamheter inom nämnden drabbas negativt ekonomiskt.

En överhängande risk med införandet av en skolpengsnorm är därutöver att skol- och förskolenämndens mandat och funktion i mycket stor utsträckning begränsas om det istället är kommunfullmäktige som i detalj ska specificera hur nämndens budget ska fördelas. Detta går helt på tvärs med en modern tillitsbaserad styrning.

Eftersom det övergripande budgetarbetet för kommunen dessutom startar redan i januari inför nästa kalenderår behöver den preliminära normen komma senast i februari snarare än i juni för att kommunen ska hinna beakta den senast framräknade normen.

Om en vägledande norm införs behöver Halmstads kommun åtminstone initialt, fortsätta att räkna fram elevpeng i den nuvarande resursfördelningsmodellen för att kunna analysera, jämföra och konsekvensbeskriva skillnaderna för skolor i de båda ersättningsmodellerna. Bedömningen är att förslaget kommer medföra kostnader för lokal implementering och administrationen inom kommunen på flera nivåer.

Halmstads kommun är tveksam till behovet att publicera normen på skolenhetsnivå. Detta skulle kräva ökad kommunikation och dialog i de fall som den interna resursfördelningen gjort andra bedömningar i fördelningen till skolor eller om lokalkostnaderna avviker från beräknad norm. Idag finns inte heller kostnadsstatistik per skola att jämföra normen med vid en uppföljning. Halmstads kommun håller med om att normen bör baseras på nettokostnaden men vill belysa att nettokostnaden inte alltid speglar vilken kostnad som budgeterats.

Halmstads kommun vill också lyfta en möjlig risk med modellens årliga uppräknings, som görs med hjälp av KPIF. Det är normalt inte det index som används för uppräknings av ersättningar inom kommunala verksamheter, där den största delen är lönekostnader. Det kan medföra att den vägledande normen tappar lite av sin relevans för kommunerna, då de också måste ta hänsyn till förväntad löneutveckling i budgetbeslut.

Övergripande synpunkter angående övriga förslag

Halmstads kommun ställer sig positiva till att merkostnaden för utbudsansvaret tydliggörs och att ett schabloniserat avdrag införs för kommunernas merkostnader att anordna utbildning. Halmstads kommun välkomnar vidare en liknande utredning kring utbudsansvaret inom förskola.

Halmstads kommun ställer sig positiva till de utökade möjligheterna att vid synnerliga skäl frångå principen om lika villkor till tillskott under ett budgetår samt möjligheten till villkorade belopp, även om det kräver mer av kommunen i form av tolkningar och ställningstaganden.

Halmstads kommun anser att förslaget om att vidareutveckla instruktioner och stöd till uppgiftslämnarna av kostnadsstatistik är positiv men ser svårigheter med att få en helt rättvisande bild när kostnadsfördelningar görs av många olika roller och på flera nivåer i kommuner som dessutom organiseras olika. Flera kostnader behöver även fördelas mellan verksamheter som ekonomiskt och verksamhetsmässigt flyter samman. Andra utmaningar i fördelningar är när verksamhet sker under andra förvaltningar, när kostnader för exempelvis gemensamma kök ska fördelas till olika verksamheter eller när kommungemensamma system och tjänster ska fördelas till förvaltningar och därefter mellan verksamheter.

För Halmstads kommun

Stefan Pålsson, kommunstyrelsens ordförande

Mattias Rossköld, kommundirektör